

Roky se bondologové přou, kdo mohl být předobrazem elegantního, cynického a světáckého špiona i zabijáka „ve službách Jeho veličenstva“. Mimochodem, jak se asi změna pohlaví na britském trůně projeví v příští bondovce? Poprvé také bez Daniela Craiga, což leckomu musí znít jak rajská muzika? Iana Fleminga mohlo inspirovat vícero osob. Třeba jeho bratr Peter, podílník na tajných operacích během 2. světové. V níž se osvědčil neohrožený Patrick Dalziel ze 30. útočné jednotky. Ještě před válkou se Fleming spřátelil s vyzvědačem a lyžařským expertem Conradem O'Brienem. A po ní ho zase zaujal voják, spisovatel a politik sir Fitzroy Maclean. Který o svých pozoruhodných pobytech a činnostech v letech 37-45 napsal strhující knihu *Eastern Approaches* (1949), dávno klasiku na poli dobrodružných memoárů s neodmyslitelnými politickými konotacemi. Která nás ovšem přes sedmdesát let mýjela. Ale tomu je konec díky mladému žižkovskému vydavatelství Maraton, kde Macleanovy *Výpravy na východ* v čtivém překladu Pavla Pokorného před nedávnem vyšly. A 'přísám bačku' (výraz odposlouchaný během zákl. voj. služby znamená doslova 'přísahám na sud s kyselým zelím', což, uznáte, jakoby o světě za řekou Moravou cosi vypovídalo), nenechte si to ujít! Jde o knihu skutečně úžasnou. Začíná v Moskvě, kde mladý vystudovaný diplomat jednak podniká nazapřenu individuální výpravu do oblastí cizincům přísně zapovězených, čili do střední Asie, a pak je také očitým svědkem obřího procesu s Bucharinem a spol., den po dni popisovaném. Včetně pikantního mini detailu.

Následuje válečná etapa v písku lybijské pouště, ale i v perském Isfahánu, kde kapitán elitní jednotky SAS Maclean kupříkladu unáší tamního pronacistického generála. A konečně ve třetí a nejrozsáhlejší části operuje jako výsadek v horách k ruce jugoslávskému partyzánskému lídru Titovi, jemuž se Británie rozhodne pomáhat coby nejefektivnějšímu tamnímu bijci nacistů. I s vědomím, že jde o klinického komunistu. Však se po válce Tito také stal diktátorem par excellence. Ale zase se rezolutně vzepřel Stalinovi.

V nejmenším nezestárlé a naopak pořád svěží *Výpravy na východ* jsou dnes navíc aktuální ve chvílích, kdy zmatení a znechucení pátráme ve snaze o porozumění po všem předsovětském, sovětském a postsovětském, čili ruském. Toto je ne úplně malý kamínek do mozaiky. A čtení jak víno.

Ondřej Konrád